

THƯ VIỆN CÔNG CỘNG NEW YORK

Nếu ví thư viện là bộ nhớ của nhân loại, là nơi cất giữ không thể thay thế những tư liệu về suy nghĩ và hành động của loài người thì Thư viện Công cộng New York là một ngân hàng bộ nhớ tương đối hoàn chỉnh và là một trong những học viện tri thức lớn của thế giới với hàng nghìn bộ sưu tập có thể sánh ngang với những bộ sưu tập của Thư viện Vương quốc Anh, Thư viện Quốc hội Hoa Kỳ và Thư viện Quốc gia Pháp. Hầu như tất cả bộ sưu tập và dịch vụ của Thư viện này đều dành miễn phí cho người đọc.

Thư viện Công cộng New York bao gồm hệ thống các bộ sưu tập nghiên cứu học thuật và mạng lưới thư viện cộng đồng. Lĩnh vực tri thức và văn hoá được cất giữ trong Thư viện vừa mang tính toàn cầu vừa mang tính địa phương và đặc biệt gắn liền với Thành phố New York. Chính sự kết hợp ấy đã góp phần mang lại cho Thư viện Công cộng New York sự giàu có phi thường. Hơn nữa, từ khi thành lập đến nay, Thư viện là một tổ chức phi lợi nhuận của tư nhân với sứ mệnh phục vụ cộng đồng. Và bên cạnh nguồn ngân sách tư nhân, Thư viện còn hoạt động nhờ nguồn ngân sách xã hội do truyền thống cộng tác lâu đời với cộng đồng. Thư viện New York được chia thành các cụm nhỏ bao gồm các thư viện nghiên cứu được cấu tạo như mô hình thư viện quốc gia và thư viện trong các trường đại học với bốn trung tâm chính cất giữ tư liệu nghiên cứu chỉ dành cho tham khảo. Ngoài ra còn có hệ thống thư viện cộng đồng được thiết lập thành các thư viện nhánh giống như các thư viện thành thị cổ điển Mỹ.

Sự hội tụ tất cả những đặc trưng trên khiến Thư viện Công cộng New York trở thành một nơi lý tưởng cho việc đọc và tra cứu.

Lịch sử hình thành

Lịch sử của Thư viện Công cộng New York bắt đầu từ hơn 100 năm trước. Vào cuối thế kỷ XIX, New York, thành phố lớn nhất nước Mỹ vẫn chưa có một thư viện công cộng thực sự nào. Cũng vào thời gian này, dân số New York tăng lên nhanh chóng, vượt trội Pari và gần bằng dân số Luân Đôn - thành phố đông dân nhất thế giới. New York đang từng bước trở thành trung tâm văn hoá đô thị lớn của thế giới. Nhiều người dân Mỹ đã nhận thấy rằng: nếu muốn New York trở thành trung tâm văn hoá đô thị lớn của thế giới thì thành phố này phải có một thư viện lớn. Và Thư viện Tilden ra đời. Thư viện này được cố Thống đốc Samuel J. Tilden (1814-1886) tài trợ xây dựng. Sau khi qua đời, ông đã để lại phần lớn tài sản của mình,

khoảng 2,4 triệu đôla Mỹ để xây dựng và duy trì một phòng đọc và một thư viện miễn phí tại thành phố New York.

Trước khi có Thư viện Tilden, New York cũng đã có hai thư viện là Astor và Lenox. Nhưng do quy mô và đặc điểm còn hạn chế, cả hai thư viện này đều chưa trở thành thư viện công cộng thực sự.

Thư viện Astor được lập nên nhờ tài trợ của John Jacob Astor (1763-1848), một người di cư gốc Đức và là một trong những người giàu nhất nước Mỹ lúc bấy giờ. Khi qua đời, trong chúc thư, Astor dành 400.000 đôla Mỹ cho việc xây dựng một thư viện tham khảo ở New York. Thư viện Astor mở cửa vào năm 1849 tại toà nhà hiện nay là Nhà hát Công cộng Joseph Papp nơi tổ chức lễ hội kịch Shakespear ở New York. Mặc dù sách không nhiều và thời gian hạn chế, song thư viện Astor vẫn là nguồn nghiên cứu và tham khảo dồi dào.

Bên cạnh Astor, Thư viện do James Lenox sáng lập cũng là một trong những thư viện chính của New York. Nằm ở địa điểm của Frick Collection hiện nay, Thư viện Lenox chủ yếu phục vụ những người mê sách và các học giả. Tuy người đọc được phép sử dụng thư viện miễn phí nhưng họ phải mua vé vào cửa.

Năm 1892, Astor và Lenox gặp khó khăn về tài chính. Việc điều chỉnh sự kết hợp giữa nguồn ngân sách với công tác mở rộng bộ sưu tập sách và tư liệu ngày càng hạn hẹp. Trước tình hình đó, ý tưởng sáp nhập 3 thư viện: Tilden, Astor và Lenox thành một thực thể mới gọi là tổ chức liên kết Thư viện công cộng New York được hình thành. Kế hoạch xây dựng Thư viện Công cộng New York được phê chuẩn ngày 23 tháng 05 năm 1895. Kế hoạch này rất được người dân Mỹ hoan nghênh vì nó là tấm gương về một tổ chức phúc lợi vì lợi ích cộng đồng chưa từng có.

Địa điểm của Thư viện Công cộng New York là Croton. Vào năm 1902, việc đặt móng của công trình hoàn thành, tới năm 1910, phần công trình cuối cùng của Thư viện đã được hoàn tất, và ngay sau đó, người ta lắp đặt một dải giá sách dài 75 dặm để chứa nhiều bộ sưu tập lớn.

Thư viện Công cộng New York được mở cửa vào ngày 23 tháng 05 năm 1911 với hơn một triệu cuốn sách sẵn sàng phục vụ bạn đọc. Ngay trong ngày đầu mở cửa, lượng người vào thăm Thư viện đã có khoảng 50.000 người. Vào ngày hôm đó, một trong những tác phẩm được yêu cầu nhiều nhất là cuốn *N.I Grot's Nравstvennye idealy nashego vremeni* (Quan niệm về luân thường đạo lý trong thời đại chúng ta) của Nietzsche và Leo Tolstoi. Kết quả phục vụ rất ấn tượng, sau khi điền phiếu yêu cầu sáu phút, bạn đọc đã nhận được quyển sách họ cần.

Ngay từ những ngày đầu hoạt động, Thư viện Công cộng New York đã thiết lập truyền thống hợp tác với các thành phố khác và với cộng đồng, và cho đến nay, truyền thống ấy vẫn tiếp tục được duy trì.

Thư viện Công cộng New York đã trở thành một phần tất yếu trong lĩnh vực học vấn của đời sống Mỹ. Hiện nay, hàng năm Thư viện phục vụ hơn 15 triệu lượt người đến khai thác và sử dụng các dịch vụ thư viện. Thư viện có 1,86 triệu hộp phiếu và nhiều bộ sưu tập lớn, ngày càng tăng về số lượng với tốc độ cập nhật 10.000 bộ một tuần. Những bộ sưu tập được thể hiện bằng nhiều ngôn ngữ khác nhau. Người ta còn xây dựng thêm bốn thư viện nghiên cứu đặc biệt bao gồm: Thư viện Khoa học Xã hội và Nhân văn; Thư viện Công cộng dành cho biểu diễn nghệ thuật; Trung tâm Nghiên cứu văn hoá người da đen và Thư viện Thương mại-Công nghiệp và Khoa học.

Hệ thống nhánh của Thư viện ngày càng lớn mạnh. Thông qua các thư viện nhánh và thư viện nghiên cứu của mình, Thư viện Công cộng New York thực hiện cung cấp cho người đọc cơ hội khai thác thông tin miễn phí và dân chủ. Những kiến thức trong bộ sưu tập của nó góp phần giúp đỡ các nhà khoa học đưa ra những sáng tạo và phát minh mới. Ngoài ra, những tư liệu mà Thư viện nắm giữ còn đóng một vai trò thiết yếu trong việc tạo ra hàng ngàn tác phẩm văn học, nghệ thuật và lịch sử.

Năm 1995, Thư viện Công cộng New York tổ chức Lễ kỷ niệm 100 năm thành lập. Các cuộc triển lãm và chương trình quần chúng được tổ chức nhằm giới thiệu lịch sử của Thư viện và đề cao tinh thần tự do tư tưởng mà xưa nay Thư viện vẫn không ngừng ủng hộ.

PQA lược dịch

Nguồn: <http://www.nysl.nysed.gov>